

Gula Huset förskola (Arbrå)

Plan mot kränkande behandling 2021/2022

Innehållsförteckning

1	Grunduppgifter.....	4
2	Förskolans och skolans uppdrag.....	5
2.1	Barnen och elevernas delaktighet.....	5
2.2	Vårdnadshavarnas delaktighet	5
2.3	Personalens delaktighet	5
2.4	Förankring av planen.....	5
3	Utvärdering.....	6
3.1	Utvärdering av fjolårets plan	6
3.1.1	Resultat av utvärderingen av fjolårets plan	6
3.2	Årets plan	6
4	Kartläggning	7
4.1	Kartläggningsmetoder.....	7
4.2	Områden som berörs av kartläggningen	7
4.3	Hur personalen har involverats i kartläggningen	7
4.4	Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen.....	7
4.5	Resultat	7
4.6	Analys.....	7
5	Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser	9
5.1	Kommande utvecklingsinsatser	9
5.1.1	Normer och värden	9
6	Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier.....	12
6.1	Barn, elever och vårdnadshavare	12
6.2	Personal anmäler kränkning	12
6.3	Rutiner för när barn och elever kränker varandra.....	12
6.3.1	Utred vad som hänt	12
6.3.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	12
6.3.3	Följ upp och utvärdera	13
6.3.4	Dokumentera	13
6.4	Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning	13
6.4.1	Utred vad som hänt	13
6.4.2	Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna.....	13
6.4.3	Följ upp och utvärdera	13

6.4.4 Viktigt att dokumentera	14
7 Begrepp	15
7.1 Diskriminering.....	15
7.2 Direkt diskriminering	15
7.3 Indirekt diskriminering.....	15
8 Trakasserier och kränkande behandling	16
8.1 Trakasserier.....	16
8.2 Kränkande behandling.....	16
8.3 Sexuella trakasserier	16
9 Repressalier	17
10 Diskrimineringsgrunder	18
10.1 Kön.....	18
10.2 Könsidentitet eller könsuttryck	18
10.3 Etnisk tillhörighet.....	18
10.4 Religion eller annan trosuppfattning.....	19
10.5 Funktionsnedsättning.....	19
10.6 Sexuell läggning	19
10.7 Ålder.....	20

1 Grunduppgifter

Verksamhetsformer som omfattas av planen

Gula husets förskola

Ansvariga för planen

Rektor i samråd med alla medarbetare i förskolan är ansvariga för planen.

Vår vision

Gula Husets förskola är en plats där respekten för allas lika värde genomsyrar allt. Vi på Gula Husets förskola har noll tolerans vad gäller diskriminering och kränkning. Alla barn är välkomna till vår förskola. I FN:s barnkonvention står det: Alla barn har lika mycket värde. Ingen annan är som du. Du och alla andra barn och unga ska respekteras. Det spelar ingen roll vad du har för familj, vilket land du kommer ifrån, vilket språk du talar, vad du tror på, om du är tjej eller kille, vem du blir kär i eller om du har något funktionshinder.

2 Förskolans och skolans uppdrag

Varje förskola och skola ska se till att varje verksamhet arbetar målinriktat mot kränkande behandling av barn och elever. Det innebär att varje förskola och skola ska

- Sätta in åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för kränkande behandling
- Varje år upprätta en plan mot kränkande behandling
- Involvera barn och elever i det förebyggande arbetet, bland annat med att kartlägga tryggheten på förskolan och skolan för att ta fram planen
- Leva upp till handlingsplikten

2.1 Barnen och elevernas delaktighet

Barnens delaktighet

Barnens synpunkter har kommit fram i samlingar, samtal och intervjuer. Vi har även använt oss av olika observationer för att se hur och var och med vem/vilka barnen leker i förskolan.

2.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

Vårdnadshavarnas delaktighet

Vid de dagliga kontakterna och vid utvecklingssamtal talar vi om barnens trivsel och om det finns något område som barnen känner sig otrygga i. Vårdnadshavarna informeras om planens innehåll vid föräldramöten och i samband med inskolning. Vi uppmuntrar vårdnadshavare att komma med synpunkter på planen. Vårdnadshavarnas synpunkter hämtas också in genom en årlig enkät om förskolan.

2.3 Personalens delaktighet

Personalens delaktighet

Personalen har varit delaktig i arbetet att upprätta och utvärdera planen vid arbetsplatsträffar och utvecklingsdagar. Varje avdelning har ett särskilt ansvar för att kontinuerligt vid sina planeringar följa upp planen.

2.4 Förankring av planen

Förankring av planen

Barnen informeras om planens innehåll vid samlingar och i samtal. Vårdnadshavare informeras vid föräldramöte och vid inskolning. Planen finns tillgänglig på varje avdelning och på förskolans hemsida. Innehållet i planen har utarbetats av samtlig personal. Planen ingår i det informationsmaterial som finns för nya medarbetare och vikarier.

3 Utvärdering

3.1 Utvärdering av fjolårets plan

Resultat och effekter av genomförda insatser/åtgärder har diskuterats löpande under året och utvärderades på utvecklingsdagen i början av hösten. Vårdnadshavarna och personalens synpunkter ligger till grund för den nya planen.

3.1.1 Resultat av utvärderingen av fjolårets plan

I resultatet från barnintervjuer, samtal med vårdnadshavare och vårdnadshavarenkäten framgår att barnen trivs och känner sig trygga i förskolan.

Planen leder till bra samtal i personalgruppen och de anser sig vara väl medvetna kring vad som står den. De samtal dagligen med barnen då konflikter uppstår men upplever att arbetet kring innehållet i planen tillsammans med barnen kan tydliggöras ännu mer. Det är viktigt att ge tid för att samtala om vad som kan vara kränkande och hur vi ska agera om vi ser det ske. Genom att analysera och utvärdera planen regelbundet är det enklare att uppmärksamma de risker som finns för att vi ska diskriminera antingen direkt eller indirekt. Vi anser att det är viktigt att de främjande insatserna talar om den viljeinriktning och förhållningssätt som vi ska arbeta för att uppnå.

Vi har ännu inte haft utbildning i normkritiskt tänkande men det finns med i vår utvecklingsplan under hösten. Arbetet med värdegrund som skett i samarbete med kulturskolan har varit gott och lett till flera bra samtal. Vi har blivit bättre på att använda oss av alternativ kommunikation för att stärka alla barns språk och vi fortsätter att utveckla detta arbete även under det här läsåret.

Utifrån resultat och analys kommer vi att fortsätta och utveckla vårt värdegrundsarbete med inriktning på individuell trygghet och stimulans. Vi arbetar vidare med att stärka vår kunskap kring diskriminering och kränkande särbehandling då det är något som vi känner att vi alltid behöver påminnas om och vi behöver bli bättre på att påminna varandra om vi "gått för långt" i olika situationer, då vårt sätt att uttrycka oss kan uppfattas kränkande. Utöver det behöver vi fortsätta att arbeta för att stärka barnens olika sätt att kommunicera och utveckla vårt användande av AKK. Samt införa tidiga samtal genom att använda samtalsmallen, i Unikum, för tidiga samtal.

3.2 Årets plan

Årets plan ska utvärderas senast 2022-10-15

Beskriv hur årets plan ska utvärderas

Genom intervjuer, samtal och dokumentationer med barnen. Vid utvecklingssamtal, föräldramöte och enkät ta del av vårdnadshavarnas synpunkter. Regelbunden utvärdering i arbetslaget vid avdelningsplaneringar.

Ansvarig för att årets plan utvärderas

Rektor tillsammans med personalen

4 Kartläggning

4.1 Kartläggningsmetoder

Observationer och samtal i verksamheten. Vi följer upp våra observationer vid avdelningsplaneringar där vi samtalar kring barns och vuxnas beteende i olika situationer och vid behov planerar vi insatser och utvärderar.

Minst en gång per år genomför vi barnintervjuer och trygghetsvandringar kring trivsel och inflytande.

Vid utvecklingssamtalen samtalar vi om barnens trivsel och trygghet. En gång om året får vårdnadshavarna svara på en enkät om förskolan.

4.2 Områden som berörs av kartläggningen

Kränkande behandling, kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning och ålder.

4.3 Hur personalen har involverats i kartläggningen

Personalen observerar och samtalar tillsammans med barnen. Resultaten av detta analyseras och sammanställs vid avdelningsplaneringar och utvecklingsdagar.

4.4 Hur barn och föräldrar har involverats i kartläggningen

Barnen har främst deltagit genom observationer, samtal och intervjuer.

Vårdnadshavarna har involverats vid de dagliga samtalen, vid utvecklingssamtal samt genom den enkät som går ut till alla vårdnadshavare som handlar om trygghet och trivsel.

4.5 Resultat

Kartläggningsprocessen har fungerat väl. Vi har observerat och samtalat med barnen samt följt upp detta på våra avdelningsplaneringar. Vi har valt att arbeta mycket med värdegrundsfrågor och har under våren arbetat med Djuren på Djuris där vi ser att barnens omtanke kring varandra ökat. Vi har aktivt delat gruppen i mindre grupper och vi vuxna har funnits nära dem i lek, för att barnen på så vis ska känna sig sedda och hörda och vi kan stötta dem där det har behövts. Vi har använt oss av tecken som stöd och bildstöd för att stärka barns kommunikation och som ett led i att kunna uttrycka sig och sina känslor.

4.6 Analys

Genom att lägga stort fokus vid värdegrund i samband med terminsstart samt att vi delat barnen i mindre grupper har lett till att vi har kunnat skapa relationer med barnen vilket i sin tur bidragit till att vi har kunnat ha en nära dialog med barnen. Detta upplever vi har bidragit till att barnen vågar och vill delta i vår verksamhet i större utsträckning än förr då det finns ett tillåtande klimat hos barngrupperna. Att fortsätta dela gruppen samt att vara närvarande pedagoger är något vi kommer arbeta vidare med. Vi kommer även arbeta mer kring noOrmer och värden under året med hjälp av arbetsmaterialet "Kanin och Igelkott"

Vi behöver fortsätta utveckla barnens olika språk, både vad gäller svenska, modersmål och alternativ kommunikation AKK. Detta för att alla barn ska få fler och större möjligheter att

kunna uttrycka sig och kommunicera med sin omgivning.

5 Främjande och förebyggande utvecklingsinsatser

5.1 Kommande utvecklingsinsatser

5.1.1 Normer och värden

Förskolans värdegrund vilar på läroplanen, FN:s barnkonvention och övriga styrdokument. Det finns en kunskaps- och människosyn där alla har ett lika värde och där kunskap skapas i ett samspel mellan människor.

Pojkar och flickor ska ges samma förutsättningar att utveckla sina förmågor och intressen ur ett jämställdhetsperspektiv.

Förskolan värderar arbetet med värdegrunden högt och tillsammans har vi skapat en egen värdegrundsplan med våra värdegrundsord vilka ska genomsyra förskolans arbete. I det dagliga arbetet finns ett förhållningssätt där alla blir sedd, uppmuntrad, lyssnad till och respekterad. Samt att alla barn och vuxna bemöts med omtanke och uppskattning.

Plan mot diskriminering och kränkande behandling:

Inför utvärdering och upprättande av ny plan sker en kartläggning som består av observationer, intervjuer och samtal med barnen, samtal med vårdnadshavarna. Genomgång av klimat och miljö på förskolan. Uppföljning och utvärdering av främjande och förebyggande aktiviteter. Resultat och analys av årets plan och arbete. I början av våren aktualiseras den nya planen med gemensamma diskussioner och planering av insatser och aktiviteter.

Utvärdering och uppföljning:

- Uppföljning i slutet av våren inför utvärderingen av "Plan mot diskriminering och kränkande behandling" som sker i slutet av höstterminen. Ny plan upprättas som gäller från 1 november fram till 31 oktober året därpå.
- Uppföljning under året i arbetslag och på arbetsplatsträffar.
- Uppföljning i reflektionsgrupper under året.

RESULTAT FRÅN ENKÄTERNA FRÅN VÅRDNADSHAVARE OCH PEDAGOGISK PERSONAL:

Information om barnets utveckling

Det totala resultatet för bedömningsområdet är 7,0 vilket är högre än föregående års totala index på 6,0. Detta kan bero på att pandemin startade 2020, närvaron var låg och vi fick skjuta upp utvecklingssamtalen till höstterminen. 2021 har närvaron ökat igen och därmed även föräldrakontakten.

Trygghet och omsorg

Resultatet visar att vårdnadshavarna känner att deras barn i hög utsträckning får en bra balans av vila och aktivitet, sina känslomässiga tillgodosedda och att barnen trivs i förskolan där totalindex landar på 8,2 vilket är lite högre än förra årets index 7,6. Personalens svar är något högre än vårdnadshavarnas där de upplever att de i mycket stor utsträckning ger barnen känslomässig trygghet på förskolan. Att personalen skattar sig högt kan bero på att vi stärkt upp barngrupperna med en extra resurs för att möjliggöra att arbeta i mindre barngrupper.

Anpassningar efter barnets behov

Ett lägre totalindex i år än 2020 där vårdnadshavarna upplever mer att det inte finns tillräck-

ligt med personal på förskolan än tidigare. Däremot upplever de i låg utsträckning att det är svårt med bemanningen på förskolan med ex. stor personalomsättning. Det gör att det blir svårt att avgöra och tolka svarsindex för detta område då det är svårt att säga om vårdnadshavarna förstått frågeformuleringen.

Förskolan har under året arbetat mer med att göra anpassningar utifrån de behov de sett då de delat barngruppen i mindre grupper. Personalen använder dagligen tecken som stöd vid olika vardagliga situationer såsom påklädning, måltider, samlingar etc. då vi ser att det gynnar alla barn. Barn kan ha olika anpassningar under vissa tider som kan tas bort när behovet inte finns. Förskolan har ett flertal barn med särskilda behov som gynnas av att miljön är anpassad. Några av dessa barn har tillgång till resurs men inte alla vilket gör att arbetsbelastningen ökar för personalen och fokus blir mer på trygghet och omsorg.

Rutiner

Rektor följer kommunens introduktionsprogram för ny personal och arbetskamrater ansvarar för att den nye medarbetaren får en god introduktion. På förskolan finns tydliga rutiner gällande anmälningsskyldigheten till socialtjänsten. Index för hela bedömningsområdet är 7,4 mot föregående års 5,7.

Förhindra kränkningar

Ett mycket bra resultat i personalenkäten, en ökning från 7,0 år 2020 till 9,3 i år. Förskolan har en plan för diskriminering och kränkande behandling. Däremot upplever vi då vi diskuterar kring ämnet att det fortfarande finns brister i kring vilka situationer en handling är kränkande eller inte vilket gör att vi ständigt behöver ha dessa diskussioner levande bland personalen. De främjande insatserna är värdegrund, jämställdhet, säkerhet och trygghet och att arbeta med "Stopp och nej" handen. Så långt som möjligt är det ordinarie personal som ansvarar för blöjbyten, toalettbesök och sovvilor.

Utvecklingsområden och insatser

Utifrån resultat och analys kommer förskolan fortsättningsvis att driva och utveckla sitt värdegrundsarbete med inriktning på ett normkritiskt förhållningssätt då personalen upplever att det är ett ämne som behöver problematiseras mer. I det arbetet ser vi även ett behov av att arbeta med ett interkulturellt förhållningssätt för alla människors lika värde oavsett kulturell bakgrund. Förskolan ska använda sig av tidiga samtal, ett s.k. "nyfiken-på-samtal" för att kunna bygga vidare på den enskilda individens intressen och behov inför terminsstarten. Detta samtal bidrar till att en tillitsfull relation mellan förskolan och hemmet skapas, då det är viktigt att förskolan lägger stor vikt vid att utveckla den kulturella identiteten samt tryggheten hos varje barn.

Uppföljning och utvärdering av insatser

Arbetet med normer och värden samt särskilt kränkande behandling följs upp i slutet på våren och i början på hösten varje år. Plan mot kränkande behandling kommer framöver att utvärderas varje år i maj/juni och följs upp i början av hösten när den nya planen är skriven. Utvärdering sker i mötet med vårdnadshavare i utvecklingssamtalet där resultatet sedan tas vidare till arbetslaget. Barngenomgångar med rektor förekommer i oktober och mars.

Prioriterat mål	Aktiviteter	Slutdatum	Ansvarig	Typ av åtgärd
Förskolan ska vara en	Tidiga samtal	2022-05-	Åsa Svedberg	Främjande & före-

Prioriterat mål	Aktiviteter	Slutdatum	Ansvarig	Typ av åtgärd
säker och trygg plats för varje barn.		31		byggande åtgärd
	Trygghetsvandring	2022-05-31		Främjande & förebyggande åtgärd
Alla barn, oavsett könstillhörighet, leker överallt och med allt material på förskolan	Fortbildning i normkritisk pedagogik	2022-03-31		Förebyggande åtgärd
	Se över våra lek- och lärmiljöer	2022-01-31		Främjande & förebyggande åtgärd
Förskolan har ett interkulturellt förhållningssätt för allas lika värde	Fortbildning i Interkulturellt förhållningssätt	2022-05-31	Åsa Svedberg	Främjande åtgärd

6 Akuta situationer - rutiner vid anmälan om kränkningar, diskrimineringar och trakasserier

Enligt Skollagen ska personalen **anmäla** till rektorn om de får veta att barn/elev känt sig kränkt. Rektorn ska i sin tur anmäla uppgifterna vidare till huvudmannen. Skyldigheten gäller inte bara vid upprepade kränkningar, utan även vid enstaka händelser. Ingen värdering av allvaret i händelsen ska göras före anmälan. Uppgifterna som anmäls ska **utredas**. En utredning ska inledas så snart någon som arbetar på förskola/skola får veta att en elev känt sig kränkt. Med utredningen som utgångspunkt ska **åtgärder** vidtas som får eventuella konstaterade kränkningar att varaktigt upphöra.

6.1 Barn, elever och vårdnadshavare

Barn och föräldrar kan vända sig till den pedagog som de känner förtroende för. All personal på förskolan har lika stort ansvar. Barn och föräldrar kan även vända sig till rektor.

6.2 Personal anmäler kränkning

Personalen anmäler händelsen snarast (helst samma dag) i Stella. Rektor och huvudman får då meddelande om att anmälan gjorts.

6.3 Rutiner för när barn och elever kränker varandra

6.3.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskild kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.3.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om ett barn eller en elev har blivit utsatt för kränkande behandling är huvudmannen skyldig att snabbt vidta åtgärder. De ska leda till att kränkningarna upphör helt. Vilka åtgärder som behövs beror på vad utredningen visar.

Tänkbara åtgärder kan vara att

- samtala med barn, elever och eventuellt vårdnadshavare

- samtala med den i personalen som har utsatt barnet eller eleven för kränkande behandling
- hålla ökad uppsikt, särskilt på platser och tidpunkter som har visat sig vara riskfyllda
- tilldela en assistent eller en resursperson för den eller de som kränker
- se över gruppindelningar och schemaläggning
- göra insatser med hjälp av kurator och psykolog
- genomföra disciplinära åtgärder enligt skollagen respektive de arbetsrättsliga reglerna.

6.3.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomförs nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.3.4 Dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer generella insatser.

6.4 Rutiner när barn eller elev kränks av personal - utredning

6.4.1 Utred vad som hänt

Efter anmälan om kränkande behandling ska rektor (eller den rektor utser) starta en utredning. Syftet är att samla in tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma om barnet eller eleven har blivit utsatt och vilka åtgärder som i så fall måste genomföras för att få stopp på kränkningarna.

Utredningens storlek och genomförande anpassas till det enskilda fallet. I de flesta fall ingår att fråga alla inblandade vad som har hänt, det vill säga den som upplever sig kränkt och den som kan ha utfört kränkningen. Det kan också ingå att

- fråga andra barn, elever samt personal och vårdnadshavare
- ta reda på vad som händer på sociala medier och på andra fysiska och virtuella platser där barnen eller eleverna finns
- ta hjälp av särskilt kompetens, som kuratorer eller psykologer, till exempel för att göra observationer
- läsa de inblandades mejl, sms, chattkonversationer eller liknande.

Rektor måste skaffa sig en egen uppfattning om vad som har hänt. Det räcker inte att låta utredningen stanna vid att ord står mot ord.

6.4.2 Åtgärda och sätt stopp för kränkningarna

Om personal har utsatt ett barn eller en elev för kränkande behandling, diskriminering eller trakasserier ska närmsta chef besluta om åtgärder mot denne. Beslut om arbetsrättsliga åtgärder ska alltid konsulteras med HR-avdelningen. I sådana ärenden ska skolchef informeras.

6.4.3 Följ upp och utvärdera

Följ upp och utvärdera åtgärderna för att vara säker på att kränkningarna inte fortsätter. Om

det visar sig att den kränkande behandlingen inte har upphört – genomför nya eller kompletterande åtgärder för att stoppa kränkningarna.

6.4.4 Viktigt att dokumentera

Hela utredningen och åtgärderna dokumenteras. Utredningen är ett viktigt underlag för att kunna följa upp effekterna av åtgärderna. Genom dokumentation kan rektor och huvudmannen uppmärksamma om kränkningarna är del av ett större problem som kräver mer omfattande generella insatser.

7 Begrepp

7.1 Diskriminering

Diskriminering är när förskola/skola på osakliga grunder behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

7.2 Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn/en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

7.3 Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan förskola/skola indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

8 Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

8.1 Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan). Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

8.2 Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

8.3 Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens/elevernas lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

9 Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

10 Diskrimineringsgrunder

10.1 Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hänglar med vem som helst (sexuella trakasserier)

10.2 Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. (trakasserier)

10.3 Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]
- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. (diskriminering)

10.4 Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. (diskriminering)

10.5 Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]
- Patrik som har ADHD, blir utkörd från klassrummet för att han inte kan sitta stilla. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar lärarvikarien inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå på högstadiet!". (diskriminering och trakasserier)

10.6 Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller hetero-

sexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammas och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]
- James vill inte vända sig till sin lärare eftersom läraren ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. (trakasserier)
- På skolan anordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. (diskriminering)

10.7 Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes klass. Hon blir sårad när de andra klasskamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men det fortsätter i alla fall. (trakasserier)